

treatment of budgetary institutions, which should be taken into account when justifying some estimate parameters in the process of estimate formation, will provide a more efficient use of budget funds. The obtained results can be used to solve practical problems of budgeting improvement.

Keywords: budgetary institutions, non-profit institutions, budget, budget funds, budget period, state budget, local budget, tax, charges, objects of taxation, tax burden.

References:

1. Cabinet of Ministers of Ukraine. *On approval of the drafting, review, approval and implementation of the basic requirements for estimates of budgetary institutions*, 28 February 2002 №229. Available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/228-2002-п> (in Ukr.).
2. *Tax Code of Ukraine*, Law of Ukraine of 2 December 2010 № 2756- VI (with changes and additions). Available at: <http://www.minfin.gov.ua/> (in Ukr.).
3. Lemishovs'kyj, V.I. (2007). *Oblik v biudzhetnykh ustanovakh* [Accounting in Budgetary Institutions]. Intelekt-zakhid, L'viv, 1104 p. (in Ukr.).
4. Dzhoha, R.T. (2006). *Oblik v biudzhetnykh ustanovakh* [Accounting in Budgetary Institutions]. KNEU, Kyiv, 250 p. (in Ukr.).
5. Matvieieva, V., Zamazij, S. (2005). *Vse pro oblik ta opodatkuvannia biudzhetnykh orhanizatsii* [All about accounting and taxation of budgetary organizations]. Faktor, Karkiv, 1024 p. (in Ukr.).
6. Budget Code of Ukraine (2010). Available at: <http://www.rada.gov.ua> (Accessed 16 July 2010) (in Ukr.).
7. Ministry of Finance of Ukraine (2012). *On approval of the Instruction on the implementation of economic classification of budget expenditures and Instruction on the use of classification of budget crediting*. Available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0456-12> (Accessed 12 march 2012) (in Ukr.).
8. *On tax treatment of budgetary institutions for special use of water. Letter of the State Tax Administration of Ukraine of April, 11.04.2011, №10193/7/15-0817*. Available at: <http://sfs.gov.ua/podatki-ta-zbori/zagalnoderjavni-zbori-/zbir-za-spetsialne-vikoris/listi-dps/53381.html> (in Ukr.).
9. Commercial Code of Ukraine (2003). Available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15> (in Ukr.).
10. *On Amendments to the Tax Code regarding the payment of environmental tax for the disposal of decommissioned vehicles and improvement of some tax norms*, Law of Ukraine of April, 7 2013 №422-VII. Available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/422-18/paran2#n2> (in Ukr.).
11. *On Amendments to the Tax Code of Ukraine and laws of Ukraine on tax reform*, Law of Ukraine of January, 28 2014 № 71-VIII. Available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/go/71-19> (in Ukr.).

УДК 336.531

Ю. О. Напалкіна,
Одеський національний економічний університет,
м. Одеса

**БЮДЖЕТНІ ІНВЕСТИЦІЇ ЯК ФІСКАЛЬНИЙ ІНСТРУМЕНТ
РЕГУЛЮВАННЯ ФІНАНСОВИХ ПОТОКІВ РЕГІОНУ**

Анотація

У статті розглянуто теоретичні засади бюджетного інвестування, визначено джерела формування державних інвестиційних ресурсів на регіональному рівні та напрями їх використання. Зазначається, що бюджет розвитку місцевих бюджетів виступає головним

інструментом державного фінансування інвестиційної діяльності муніципалітетів. У зв'язку з цим розглянуто проблеми його формування та витрачання фінансових ресурсів, досліджено законодавчі недосконалості щодо визначення місця бюджету розвитку у розрізі місцевого бюджету. Доводиться потреба модернізації чинного процесу формування бюджетних інвестицій на регіональному рівні, що використовується нині в бюджетному процесі. Доведено, що надання місцевим органам влади повноважень щодо формування та фінансування інноваційних проектів зміцнить фінансову самостійність місцевого самоврядування. Визначено роль та значення бюджетних інвестицій в забезпеченні розвитку фінансової самостійності регіону.

Ключові слова: бюджетні інвестиції, бюджет розвитку, фіскальний інструмент, фінансова самостійність.

Ю. А. Напалкіна,

Одесский национальный экономический университет, г. Одесса

БЮДЖЕТНЫЕ ИНВЕСТИЦИИ КАК ФИСКАЛЬНЫЙ ИНСТРУМЕНТ РЕГУЛИРОВАНИЯ ФИНАНСОВЫХ ПОТОКОВ РЕГИОНА

Аннотация

В статье рассмотрены теоретические основы бюджетного инвестирования, определены источники формирования государственных инвестиционных ресурсов на региональном уровне и направления их использования. Отмечается, что бюджет развития местных бюджетов выступает главным инструментом государственного финансирования инвестиционной деятельности муниципалитетов. В связи с этим рассмотрены проблемы его формирования и расходования финансовых ресурсов, исследованы законодательные несовершенства по определению места бюджета развития в разрезе местного бюджета. Доказывается необходимость модернизации действующего процесса формирования бюджетных инвестиций на региональном уровне, который сейчас используется в бюджетном процессе. Доказано, что предоставление местным органам власти полномочий по формированию и финансированию инновационных проектов укрепит финансовую самостоятельность местного самоуправления. Определена роль и значение бюджетных инвестиций в обеспечении развития финансовой самостоятельности региона.

Ключевые слова: бюджетные инвестиции, бюджет развития, фискальный инструмент, финансовая самостоятельность.

Постановка проблеми. В умовах політичної дестабілізації гостро постає питання збереження економічної самостійності країни та регіонів зокрема. Основним інструментом економічного регулювання виступають бюджетні інвестиції, оскільки закладають підґрунтя економічному зростанню та соціальному розвитку держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Поняття «інвестиції» досліджувалося багатьма відомими вченими й економістами, серед яких А. Сміт, Д. Рікардо, Дж. М. Кейнс, М. Фрідман, К. Маркс та інші. Вони розглядали інвестиції як одну із найважливіших умов економічного зростання, а інвестиційну проблематику – як один із наріжних каменів усіх доктрин.

Проблема бюджетних інвестицій у соціально-економічний розвиток регіону розглядалась і такими вітчизняними вченими, як С. Буковинський, Т. Затонацька, В. Зимовець, В. Калюжний, О. Кириленко, О. Крайник, І. Луніна, Б. Малиняк, Ц. Огонь, М. Федосов, С. Юрій та інші.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. У сфері бюджетного інвестування існує низка невирішених питань, пов'язаних з недостатньо ефективною дією механізму державного фінансування інвестиційної діяльності, відсутністю вагомих джерел наповнення бюджету розвитку на рівні бюджетів місцевого самоврядування, недосконалістю законодавчої бази бюджетного інвестування на місцевому рівні. Тому проблема державного фінансування інвестиційної діяльності набуває актуальності та потребує подальшого дослідження.

Метою статті є дослідження теоретичних засад бюджетного інвестування, визначення джерел формування державних інвестиційних ресурсів на регіональному рівні та напрями їх використання.

Виклад основного матеріалу. Слід зазначити, що категорія «бюджетні інвестиції» є досить вживаною як у науковій літературі, так і в фінансовій практиці. Актуальність дослідження даної дефініції обумовлена відсутністю законодавчого визначення цього поняття та різним трактуванням у наукових джерелах.

Науковець Т. Г. Затонацька розуміє під поняттям «бюджетні інвестиції» видатки з державного та місцевих бюджетів, які спрямовуються на фінансування державних цільових програм економічного, науково-технічного, соціального розвитку, програм розвитку окремих регіонів, галузей економіки, фінансування інвестиційних проектів чи придбання частки акцій, чи прав участі в управлінні підприємством [1, с. 87]. Слід зауважити, що трактування поняття «бюджетні інвестиції» в українському законодавстві відсутнє, що є одним із недоліків правового поля в Україні.

Б. С. Малиняк правильно відзначив, що бюджетні інвестиції стають мотивом для започаткування нових виробництв та слугують потужним чинником для виведення економіки з кризового стану. Він підкреслив важливість бюджетних інвестицій для соціально-економічного розвитку країни, зумовлену, по-перше, тим, що вони направляються на створення основних фондів, в які зазвичай не інвестують кошти суб'єкти підприємництва; по-друге, тим, що вони можуть впливати на формування оптимальної структури основних фондів економіки [2, с. 80].

Російським економістом Е. Р. Вреденом ще в середині XIX ст. стверджувалась доцільність державного впливу на виробництво країни тоді, коли «приватне господарство ще не бажає, не може і не вміє взятися за вигідні підприємства, загальна користь яких безсумнівна і способи здійснення

яких уже вироблені іншими народами» [3, с. 74]. Тому вагомість використання такого інструменту, як бюджетні інвестиції стає очевидністю.

Окремі вітчизняні та зарубіжні економісти у своїх дослідженнях використовують поняття «інвестиційна складова бюджету». Так, російський професор В. М. Родіонова розуміє під цим терміном «сукупність бюджетних інвестицій» [4, с. 38]. Однак, на нашу думку, під інвестиційною складовою бюджету необхідно вважати сукупність бюджетних надходжень та частину бюджетних видатків, що спрямовані на реалізацію інвестиційних проектів. Цьому значенню може відповідати термін «бюджет розвитку», який саме використовується в українському законодавстві на місцевому рівні.

Бюджетні інвестиції місцевого рівня фінансуються в Україні за рахунок бюджету розвитку відповідного місцевого бюджету. Питання формування і використання бюджетів розвитку місцевих бюджетів знайшли свою конкретизацію у Бюджетному кодексі України (стаття 71), де вказано види надходжень, які зараховуються до бюджету розвитку, а також напрями їх використання. Проте в Бюджетному кодексі не наведено поняття бюджету розвитку та не обґрунтовано його мету і призначення.

Основна проблема формування місцевих бюджетів розвитку полягає в тому, що незважаючи на досить великий перелік надходжень, зазвичай найбільшу частку доходів місцевих бюджетів розвитку складають субвенції з інших бюджетів, доходи від відчуження майна та землі. Так, станом на кінець 2013 року бюджет розвитку становив близько 12,5 % усього місцевого бюджету (рис 1).

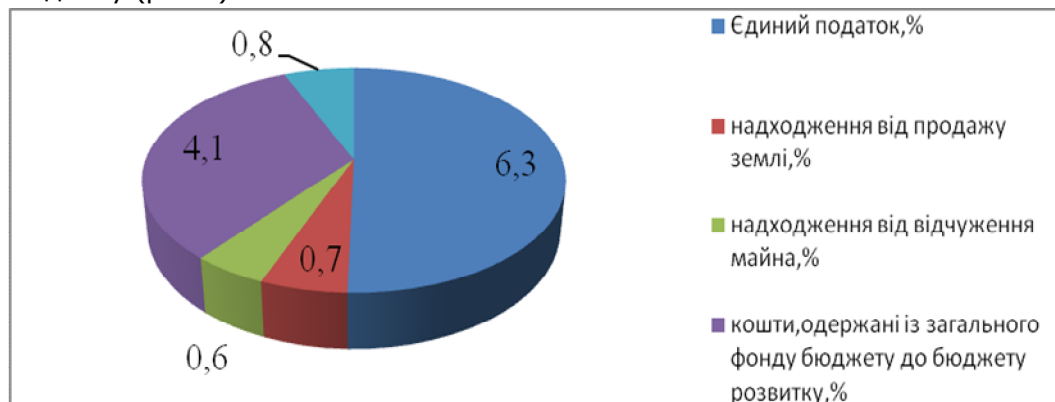

Рис.1. Доходи бюджету розвитку місцевих бюджетів (без урахування міжбюджетних трансфертів) за 2013 рік [6]

Сучасні реалії державного фінансування інвестиційної діяльності свідчать, що за рахунок місцевих бюджетів вклад в основний капітал регіону просто незначний. Так, цей показник не перевищував 5%, а станом на кінець 2013 року складає 2,7% (табл.1).

Капітальні інвестиції за рахунок місцевих бюджетів [7]

Капітальні інвестиції за рахунок:	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Місцевих бюджетів, млн. грн..	12498	5914	6367	8801,3	9149,2	7219,2
Частка капітальних інвестицій за рахунок місцевих бюджетів до загального обсягу капітальних інвестицій, %	4,6	3,1	3,4	3,4	3,1	2,7

Вагомість бюджетних інвестицій для соціально-економічного розвитку регіонів України в практиці не знаходить свого відображення, що безумовно, є втраченими можливостями для розвитку регіону. Органи місцевого самоврядування неспроможні сьогодні реалізовувати інвестиційну діяльність, виконувати інноваційні проекти. Проте бюджетні інвестиції в руках місцевих органів влади можуть виступати інструментом залучення іноземного капіталу з урахуванням переваг і недоліків розвитку своєї території.

На сьогодні основним джерелом фінансування капітальних вкладень в економіку країни стають власні кошти підприємств, що складає протягом останніх років близько 60%. Приплив іноземного капіталу залишається незначним. Таким чином, використання лише внутрішніх ресурсів веде до перерозподілу ВВП всередині країни. Так, для стимулювання економіки України необхідні додаткові фінансові вливання, що дозволить розвивати інфраструктуру країни та вирішити питання зайнятості. Однак, цей процес ускладнено законодавчою недосконалістю та нестабільною політичною ситуацією.

На наш погляд, цю дилему можливо вирішити за рахунок втручання державою в економіку країни через інструмент «бюджетні інвестиції», які б створили певні умови для існування виробництва з національним та іноземним капіталом. Ми пропонуємо надати такі повноваження саме місцевому самоврядуванню, що зміцнить фінансову самостійність на місцевому рівні.

Тому активне використання такого фіскального інструменту, як бюджетні інвестиції на місцевому рівні надало б:

- самостійності місцевим органам влади у реалізації власних повноважень, розв'язанні проблем місцевого значення з урахуванням пріоритетів розвитку території;
- сприяння соціальному розвитку країни, регіонів та окремих територіальних громад;
- відновлення основних фондів, як економічної сфери діяльності, так і сфери надання суспільних послуг;
- перерозподіл інвестиційних ресурсів через надання капітальних трансфертів населенню та суб'єктам господарювання.

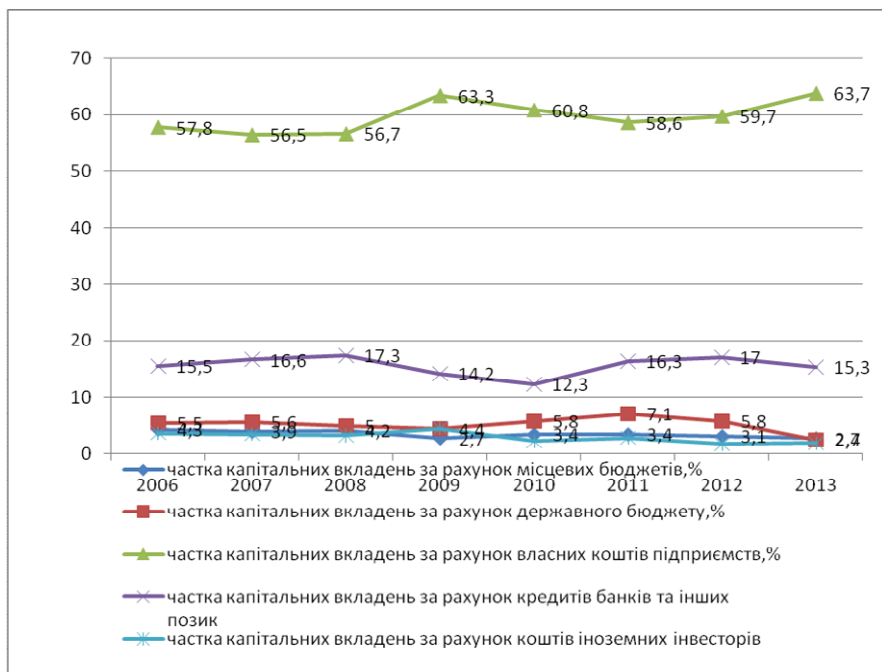

Рис. 2. Капітальні інвестиції за джерелами фінансування в Україні [6]

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок. На регіональному рівні пріоритетними галузями здійснення інвестицій мають бути напрями з інноваційною складовою та ті, які дадуть змогу зробити економіку країни конкурентоспроможною на світовому ринку. Особливістю регіонального інвестування є наявність законодавчого забезпечення функціонування такого важливого інструменту, як бюджет розвитку. Видатки бюджету розвитку мають перспективний характер, тому можуть сприяти реалізації довгострокових цілей за умов сталого фінансування запланованих відповідними програмами і проектами заходів на тривалому проміжку часу.

Формування нових механізмів регулювання державного фінансування інвестицій з метою забезпечення ефективного управління капітальними видатками на рівні муніципалітетів залишається перспективним напрямком подальших досліджень.

Список використаних джерел:

1. Затонацька Т. Г. Бюджетні інвестиції в реальний та людський капітал як інструмент впливу на соціально-економічний розвиток країни / Т. Г. Затонацька // Наукові праці НДФІ. – 2008. – №1 (42). – С. 86.
2. Малиняк Б. С. Сутнісно-теоретичні підвалини інвестиційної складової бюджету / Б. С. Малиняк // Світ фінансів. – 2006. – № 2(7). – С. 76-87.
3. Вреден Э. Финансовый кредит. Исследование оснований, существа нормальной области, границ, видов и форм общественной займовой системы. Часть 1. Основные начала финансового

кредита, или теория общественных займов / Э. Вреден. – СПб.: Типография В. Димакова, 1871. – С. 370.

4. Родионова В. М. Бюджетные средства как стратегический инвестиционный ресурс / В. М. Родионов // Финансовые и кредитные проблемы инвестиционной политики. Научный альманах фундаментальных и прикладных исследований. – М.: Финансы и статистика, 2004. – С. 38-52.

5. Бюджетный кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>

6. Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.minfin.gov.ua

7. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua

Yulia Napalkina,

Odessa National Economic University, Odessa

BUDGET INVESTMENTS AS A FISCAL TOOL FOR REGULATING THE FINANCIAL FLOWS IN THE REGION

Annotation

In the article the theoretical principles of budgetary investments are identified, sources of state investment resources at the regional level and directions for their use are determined. It is noted that the budget of local budgets development is the main instrument of state funding investment municipalities. In this regard, the problems of its formation and use of financial resources are examined, legal imperfection of determining the role of the budget in the context of the local budget is researched. The need of modernization process of forming the current budget investments at the regional level that is being used in the budget process is proved. It is proved that giving local authorities powers to propose and innovation funding will strengthen the financial autonomy of local governments. The role and importance of budget investments to ensure the financial autonomy of the regions is determined.

Keywords: budgetary investments, budget of development, fiscal instrument, financial autonomy.

References:

1. Zatonatska, T.G. (2008). Budget investment in real and human capital as a tool to influence social and economic development. *Naukovi pratsi NDFI [Proceedings NDFI]*, no.1(42), p. 86 (in Ukr.).

2. Malynyak, B.S. (2006). The essential theoretical foundations of the investment component of the budget. *Svit finansiv [World finansiv]*, no. 2 (7), pp. 76-87 (in Ukr.).

3. Vreden, E. (1871). *Finansovyy kredit. Issledovanie osnovanij, sushhestva normal'noj oblasti, granic, vidov i form obshhestvennoj zajmovojsistemy* [Financial credit. The study bases being normal area boundaries, types and forms of social credit system]. Printing Dimakova V., SPb., p. 370.

4. Rodionova, V.M. (2004). Budgetary funds as a strategic investment resource. *Finansovye i kreditnye problemy investicionnoj politiki [Financial and credit problems of investment policy]*. Finance and Statistics, Moskwa, pp. 38-52 (in Russ.).

5. Budget Code of Ukraine. Available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>

6. The official website of the Ministry of Finance of Ukraine. Available at: www.minfin.gov.ua

7. The official website of the State Statistics Service of Ukraine. Available at: www.ukrstat.gov.ua

